

РОЗДІЛ X. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Урок 10.9. ОЦЗ

Тема 10.3-2. Система проведення спостереження та контролю за радіоактивним хімічним і бактеріологічним забрудненням

Мета

Порядок проведення спостереження та контролю за радіоактивним, хімічним та бактеріологічним забрудненням. Навчити правильно поводитися під час них.

План уроку

1. Порядок спостереження та контролю.
2. Пост радіаційного та хімічного спостереження.

1. Порядок спостереження та контролю

Дозиметричний і хімічний контроль є складовою частиною комплексу заходів захисту населення від надзвичайних ситуацій і проводиться з метою оцінки працездатності особового складу формувань цивільної оборони, робітників і службовців та визначення порядку їхнього використання.

Дозиметричний контроль включає контроль радіоактивного опромінення людей і зараження різних поверхонь.

При контролі радіоактивного опромінення визначається величина поглиненої дози випромінювання людей за час перебування їх на зараженій місцевості.

Контроль опромінення поділяється на груповий і індивідуальний. *Груповий контроль* здійснюється у формуваннях, цехах (бригадах), групах людей із метою одержання інформації про середні дози випромінювання для оцінки і визначення категорій працездатності. Вимірники дози ІД-1 або дозиметри ДКП-50А розподіляються з розрахунку: один на ланку, один—два на групу з 10–12 осіб або на захисну споруду цивільної оборони. У разі відсутності таких технічних засобів дози випромінювання можуть бути визначені розрахунковим шляхом.

Індивідуальний контроль необхідний для первинної діагностики ступеня тяжкості променевої хвороби опроміненого. З цією метою людям видаються індивідуальні вимірники доз ІД-11. У кожній команді, групі, цеху ведеться журнал контролю опромінення та періодично сумарну дозу випромінювання вносять в особисту картку обліку. За даними обліку доз випромінювання командирами формувань, начальниками

цехів визначається ступінь працездатності людей, тобто можливість виконання ними своїх професійних обов'язків протягом визначеного часу після зовнішнього опромінення.

Контроль ступеня радіоактивного зараження людей, техніки, устаткування, одягу й інших предметів здійснюється шляхом виміру потужності дози випромінювання (рівня радіації, мр/ч) на поверхні цих об'єктів за допомогою приладів типу ДП-5.

Хімічний контроль проводиться для визначення ступеня зараження СДОР (ОР) засобів індивідуального захисту, техніки, продуктів, води, фуражу, а також місцевості й повітря. На підставі контролю визначається можливість дії людей без засобів індивідуального захисту, повнота дегазації техніки та споруджень, знезаражування продуктів, води тощо.

Хімічний контроль проводиться за допомогою приладів хімічної розвідки (ВПХР, ППХР), а також об'єктових і польових хімічних лабораторій.

Вчасно організований і правильно проведений дозиметричний і хімічний контроль допоможе забезпечити збереження життєдіяльності та працездатності людей.

Для спостереження за радіаційною обстановкою на кожному об'єкті народного господарства, в установах та організаціях створюється пост радіаційного та хімічного спостереження.

2. Пости радіаційного та хімічного спостереження

Пости радіаційного та хімічного спостереження призначаються для:

- визначення орієнтованих параметрів ядерних вибухів найпростішими засобами та засобами спостереження за напрямком руху радіоактивних хмар;
- своєчасного виявлення радіоактивного, хімічного та бактеріологічного отруєння об'єкта чи міста, надання сигналу оповіщення;
- визначення напрямку руху радіоактивних хмар, отруйних чи сильнодіючих отруйних речовин;
- розвідка ділянок радіоактивного зараження місцевості отруйними чи сильнодіючими речовинами, у районі поста, а також метеорологічного нагляду.

У випадку підозри на застосування противником бактеріологічних засобів пости беруть проби в місцях, які мають зовнішні ознаки заражень, для відправки їх у лабораторію.

Пост радіаційного та хімічного спостереження, як правило, складається з трьох осіб: начальника поста та двох спостерігачів. Постійне спостереження на посту здійснює один спостерігач, інший склад поста знаходиться в готовності до виконання задач.

Для захисту особистого складу поста обладнується простіше укриття або готуються захисні споруди. Особистий склад поста забезпечується засобами розвідки та дозиметричного контролю, засобами індивідуального захисту. При постановці задачі посту встановлюються орієнтири; вказується місце розташування поста та порядок обладнання, район спостереження; порядок дій при ядерному вибуху, виявлення радіоактивного, хімічного зараження, а також при появі ознак бактеріологічного зараження; сигнали оповіщення та порядок підтримання зв'язку з начальником (командиром).

Для своєчасного виявлення застосування противником отруйних речовин, радіоактивних і бактеріальних засобів на посту ведеться безперервне спостереження за діями авіації противника.

Чергові періодично перевіряють наявність забруднюючих і радіоактивних речовин у районі розташування поста приборами ДП-5 (А, Б, В) і ВПХР, особливо після авіаційних нападів противника.

Результати вихідних даних начальник поста записує в журнал і відразу доповідає їх у штаб цивільного захисту.

При виявленні радіоактивного чи хімічного забруднення черговий спостерігач відразу доповідає начальникові поста.

Форма доповіді може бути такою: «Товаришу Ігнатов, противник у 14.25 двома літаками типу F-4 здійснив поливку отруйних речовин над територією заводу. Хмара отруйних речовин розповсюджується в північно-західному напрямку. Подано сигнал «Хімічна тривога». Черговий спостерігач Соколов».

Після цього спостерігач визначає тип отруйних речовин у районі поста, про результати визначення доповідає начальникові поста і продовжує вести спостереження. Дані спостереження начальник поста повинен записати в журнал радіаційного та хімічного спостереження.

Контрольні питання

1. Що включає в себе дозиметричний контроль і за допомогою яких приборів він здійснюється?
2. Порядок здійснення індивідуального дозиметричного контролю.
3. Для чого призначений пост радіаційного та хімічного спостереження? Якими приборами він повинен бути забезпечений?
4. Форма доповіді при виявленні використання противником ядерної зброї.
5. Назвіть призначення та будову загальновійськового захисного комплексу.

6. Які ти знаєш розміри легкого захисного костюма Л-1?